

Roekenbeheerplan Hilvarenbeek

2021 tot en met 2025

Openbare werken

Kees Cattenstart

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. De Roek	4
1.1 Leefgebied	4
2. Populatie in de gemeente Hilvarenbeek	6
2.1 inventarisatie overlast	7
2.2 alternatieve locaties	8
3. Het roekenbeheerplan	10
3.1 stappenplan	10
3.2 pilot bestrijden overlast roeken	12
3.3 duurzaam beheer	13
3.4 monitoren	14
3.5 communicatie	14
3.6 financiën	15

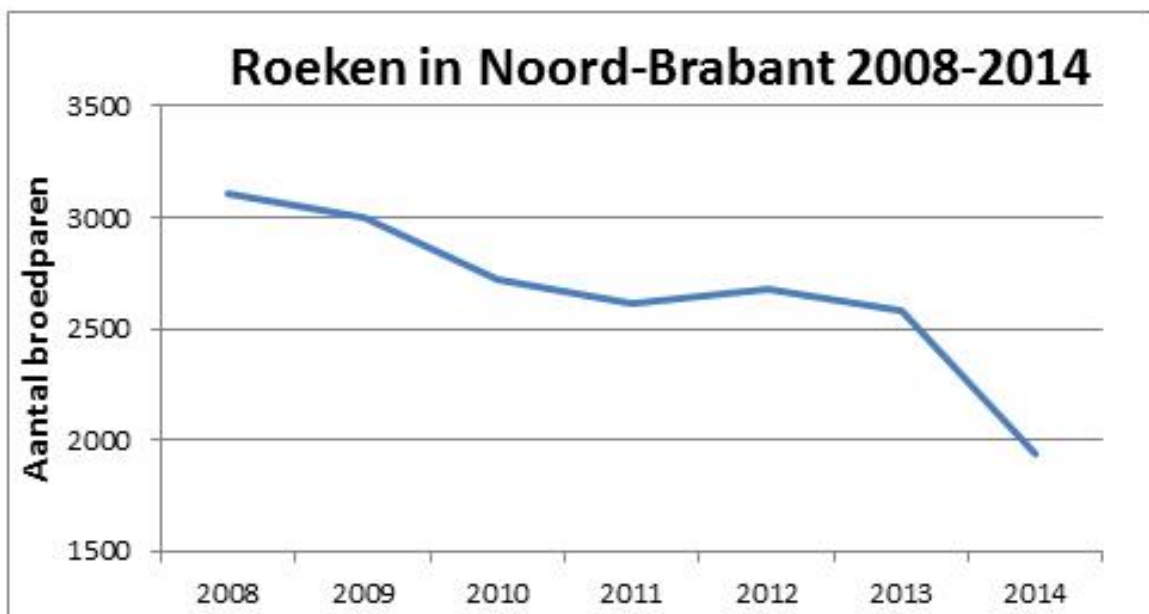
Inleiding.

De populatie roeken in Hilvarenbeek bestond jarenlang uit een stabiele kolonie met circa 60 tot 70 nesten. Ze bevond zich aan de Esbeekseweg. In 2011 is deze kolonie ernstig verstoord waardoor ze zijn gaan zwerven over de kern Hilvarenbeek. Daarbij zijn er op verschillende plaatsen zogenaamde satelliet kolonies ontstaan. In het bosje langs de Tilburgseweg ter hoogte van de Grote Voort heeft zich de hoofdkolonie gevestigd met een maximum van 71 nesten.

Over de kern Hilvarenbeek hebben zich 9 kolonies verspreid. Deze werden door bewoners regelmatig verstoord. Daarop is door de gemeente een roekenverplaatsingsplan geschreven met een looptijd tot augustus 2019. Op een van de overlast locaties had de uitvoering van het plan het gewenste resultaat en zijn de roeken verdwenen. Door het onvoorspelbare gedrag van de roeken is het resultaat van verjagen echter ongewis. En er is altijd de kans dat de roeken zich toch weer op de overlast locaties gaan vestigen. Ook is het mogelijk dat de roek zich niet gaat vestigen op de beheerlocaties maar elders nestelt en daar overlast veroorzaakt.

Het beheerplan vormt de basis om de roeken in de gemeente Hilvarenbeek op overlast locaties te verjagen naar de beheerlocaties. Met goedkeuring van dit roekenbeheerplan, door Gedeputeerde Staten van Noord Brabant, kan worden gestart met de uitvoering van het beheerplan. Met behulp van een stappenplan wordt de verplaatsing van de roeken, van de overlast locaties naar de beheerlocaties voorbereid en uitgevoerd. Voor dit traject wordt vijf jaar uitgetrokken, waarbij de hoop wordt gekoesterd dat de verjaging sneller zal plaats vinden. Echter een garantie op succes wordt niet gegeven.

Het vinden van een goede beheerlocatie binnen de gemeente Hilvarenbeek is niet eenvoudig. Er zijn nauwelijks geschikte locaties te vinden waar de roeken geen overlast veroorzaken. Zeker op korte afstand van de Planetenstraat nabij de parkeerplaats van de Roodloop is dit niet mogelijk, hoewel de afstand tot de huidige beheerlocatie aan de Tilburgseweg slechts 1100 meter bedraagt.

In bovenstaande figuur zijn die kolonies gebruikt die in de jaren 2008 t/m 2013 geteld zijn.

Hoofdstuk 1. De roek

De roek (*corvus frugilegus*) is de enige volwassen grote zwarte vogel met een onbevederde lichte plek rond de snavelbasis. De roek is ongeveer 46 cm lang en verschilt van de kraai door een verenkleed met een paarse glans, een rafelig voorkomen (vooral de broek van lange dijveren) en een puntige kop.

Terwijl de kraai een zwarte vogel is met een groene glans. Zwarte kraaien leven als paartje solitair en het zijn alleseters. Ze eten insecten, dode dieren, vruchten, zaden en in de broedtijd aangevuld met jonge vogels en eieren.

Foto: kraai

De persoonsverwisseling is voor de roek menig maal fataal geweest. Roeken worden er nogal eens van beticht dat ze jonge vogels en eieren stelen wat niet waar is. Ook zouden ze schade toebrengen aan allerlei gewassen zoals aardappels en vollegrond groenten tot zelfs mais. Terwijl dat niet op het menu van de roek staat.

De roek en de kraai zijn gelijk gevederd en nagenoeg even groot. De roek heeft geen zang maar kan wel luidruchtig zijn en heeft een groot aantal geluiden tot zijn beschikking. Zijn roep is krassend, heser en langer dan van de zwarte kraai.

1.1. Leefgebied.

Roekenkolonies bevinden zich vaak in vrijstaande, hoge boomgroepen, langs snelwegen, spoorwegen rivieren en of kanalen, maar ook in dorpen. Zij foerageren op nabij gelegen graslanden. Roeken zijn kolonievogels die onderling uitgebreid communiceren over voedsel en sociale aangelegenheden. Roeken eten vooral ongewervelde bodemdieren (bijv. emelten) maar ook aas, zaaigoed en eetbaar menselijk afval. Een kenmerkend gedrag van de roek is het in grote groepen foerageren op grasland. Hij foerageert met een aparte, stijve loop, daarbij af en toe de snavel in de grond stekend. De roek is een standvogel, dat wil zeggen dat hij in de buurt van de

broedlocatie overwintert, maar vogels uit het noordoosten van Europa trekken in de winter naar het zuiden. Ook 'onze' roeken overwinteren geregeld in Oost Engeland. De najaarstrek is in oktober-november en de voorjaarstrek in februari-maart.

Foto: de roek

Het oorspronkelijke leefgebied van de roek is een open akker- en weidegebied, afgewisseld met bomen en heggen. De vogel gedijt goed in menselijk cultuurland als hij niet wordt bejaagd. Vooral de aanwezigheid van akkers is gunstig. In stedelijk gebied past de roek zijn foerageer gedrag aan en leven ze van ons afval. Daarbij worden ze dan minder schuw. Mensen kunnen veel last hebben van het lawaai van de luidruchtige roekenkolonie vlak in de buurt met overlast van uitwerpselen op wegen en auto's.

Hoofdstuk 2 populatie in Hilvarenbeek

Sinds 2011 wordt het roekenbestand in de gemeente Hilvarenbeek bij gehouden. Opvallend is dat de roeken nadat ze gedwongen werden de kolonie aan de Esbeekseweg te verlaten zich alleen in of vlakbij de kern Hilvarenbeek hebben gevestigd. In het bosje langs de Tilburgseweg heeft zich de hoofdkolonie gevestigd. Daar zijn ruim 70 nesten waargenomen. Over de kern Hilvarenbeek hebben zich meerdere kolonies willen vestigen. We spreken dan over nestaantallen van enkele tientallen. Maar hiervoor is in 2014 het roekenverplaatsingsplan opgesteld en uitgevoerd. Waardoor de diverse kleine kolonies, met name aan de Planetenstraat en op de hoek Kasteelstraat/Wouwerstraat zijn verdwenen.

Op enkele andere plaatsen werden de nesten op basis van het verplaatsingsplan verwijderd en overgebracht naar de nieuwe locatie. Maar de roek is wat dat betreft hardnekkig en heeft zich ingeprent om toch weer te nestelen op die plekken waar we hem niet wenselijk achten.

In onderstaand overzicht is de het aantal getelde nesten van de roeken in de gemeente Hilvarenbeek opgenomen.

Jaartal	Aantal nesten
2011	110
2012	102
2013	103
2014	121
2015	161
2016	159
2017	166
2018	149

Het eerder genoemde roekenverplaatsingsplan van de gemeente Hilvarenbeek beoogde de roeken te verplaatsen naar gebieden buiten de bebouwde kom.

We hebben wel geconstateerd dat de kolonie aan de Tilburgseweg groter geworden is. Deze is in de loop der tijd uitgegroeid tot ruim 70 nesten. We spreken dan over een metakolonie, dat wil zeggen het is een hoofdkolonie met meerdere ruimtelijk gescheiden deelkolonies. Deze afzonderlijke kolonies zijn van elkaar gescheiden door ruimte en worden met elkaar verbonden door zich verspreidende individuen. Binnen de metakolonie wordt vaak een moederkolonie waargenomen. De moederkolonie is de grootste en meest levensvatbare kolonie en ligt vaak centraal in de metakolonie. De moederkolonie in de gemeente Hilvarenbeek bevindt zich aan de Tilburgseweg nabij de Grote Voort. Een satellietkolonie bevindt zich eveneens aan de Tilburgseweg richting de kern Hilvarenbeek nabij het kapelletje, in de suiker esdoorns. Een satellietkolonie ontstaat doordat de moederkolonie haar volledige capaciteit heeft bereikt. Hierdoor worden de jongen geacht nieuwe gebieden te koloniseren. Vaak binnen een straal van 3 tot 4 kilometer. Bij verstoring of verdwijnen van de oorspronkelijke kolonie, zoals aan de Esbeekseweg is gebeurd, kan dit variëren van 1 tot 5 kilometer. Dat is weer afhankelijk van de beschikbaarheid van hoge (nest) bomen en geschikt nestmateriaal en of er voldoende oppervlakte grasland aanwezig is binnen een straal van 1500 meter.

2.1 Inventarisatie overlast.

Het landschap rond Hilvarenbeek is een karakteristiek open akker- en weidegebied. Bomen zijn hoofdzakelijk op erven en rond boerderijen aangeplant. Er zijn wegbepantingen maar kleine bosjes zijn er nauwelijks. Het landelijk gebied rond Hilvarenbeek is uitermate geschikt als foerageergebied voor de roeken. De vestiging van een roekenkolonie is zowel in het landelijk gebied als binnen de bebouwde kom nagenoeg onmogelijk zonder overlast te veroorzaken. Er zijn simpelweg te weinig opgaande boomgroepen op enige afstand van bebouwing om een kolonie te kunnen huisvesten.

Ook aan de Tilburgseweg is er overlast aanwezig maar daar wordt de kolonie geaccepteerd door de aanwonenden.

De locatie aan de Tilburgseweg

De roek is in Hilvarenbeek niet erg kieskeurig wat betreft bomen om in te nestelen. Er zijn nesten te vinden in eiken, essen en suiker esdoorns. Het feit dat de roek binnen Hilvarenbeek in verschillende boomsoorten nestelt geeft aan dat de locaties waar de kolonies te verwachten zijn niet de traditionele populieren zullen zijn. Vanuit Hilvarenbeek is het open landschap voor de roek binnen een straal van 1500 meter bereikbaar. Bekeken vanuit het perspectief van de roek waarbij nagenoeg elke boom hoger dan 7 meter een nestboom is, kan aangenomen worden dat in principe de gehele kern Hilvarenbeek potentieel te koloniseren is.

Dit is een zeer onwenselijke situatie. De verspreiding van de roeken over de gehele kern Hilvarenbeek heeft ook gevolgen voor de volksgezondheid. De roeken foerageren ondertussen ook al in de kern zelf waar ze in de afvalbakken en rond terrassen naar eten zoeken. We moeten er niet aan denken dat de roek straks ook op de Vrijthof tussen de toeristen naar eten gaat zoeken.

De kolonie aan de Esbeekseweg leverde nauwelijks overlast op maar is door menselijk ingrijpen verloren gegaan. Het aantal broedparen heeft zich gestabiliseerd rond de 150 in de kern Hilvarenbeek. Waarbij de locatie aan de Tilburgseweg nauwelijks klachten oplevert omdat er een acceptabele afstand tot de bebouwing is. Maar de huidige locaties waar roeken nestelen zorgen voor extreem veel overlast omdat ze nu nestelen in bomen in woonwijken tussen en boven de huizen. De laatste jaren hebben we mede door de mogelijkheid om de nesten te verwijderen veel klachten kunnen voorkomen. Klachten hebben vaak betrekking op geluidsoverlast en het verspreiden van nestmaterialen en uitwerpselen.

Opgemerkt dient te worden dat overlast een subjectief begrip is. Wat de een als weinig overlast ervaart is voor de ander een ondraaglijke overlast. De gemeente is met de bewoners van mening dat de overlast nu meer is dan je redelijkerwijs mag verwachten van vogels. Hierdoor is de noodzaak tot maatregelen ontstaan.

2.2 Alternatieve locaties

In feite zijn alle locaties binnen de bebouwde kom niet gewenst en moeten geclassificeerd worden als ernstige overlast locatie. Zeker omdat ze middenin de woonwijken liggen. Daarom is gezocht naar alternatieve locaties voor de kolonie vorming door de roeken. In eerste instantie is gekeken naar locaties met hoge bomen en een minimale afstand tot gebouwen van 100 meter.

De nieuwe locaties moeten tevens voldoen aan de biotoopeisen van de roek, of ze moet hiervoor geschikt gemaakt kunnen worden. Om een goede “verhuizing” mogelijk te maken mag de afstand tot de overlast locatie niet meer dan 500 meter bedragen. Want hoe kleiner deze afstand hoe kansrijker de verplaatsing zal zijn.

De nieuwe locatie nabij Anna Nina's Rust

Na bestudering van mogelijke alternatieve locaties blijkt de afstandseis al een beperkende factor te zijn. In feite blijven er maar twee alternatieve locaties over. Aan de zuidzijde is dat het gebied tussen de rijksweg N269 en het bosgebied Anna nina's Rust.

Het andere alternatief is het bosgebied grenzend aan de fietsbrug en de aansluiting met de N269 zowel aan de zuid als noordzijde van de N269. Da afstand tot bebouwing is voldoende en er staan voldoende grotere bomen met een hoogte van minimaal 7 meter. Het foerageergebied ligt dan langs de Leijserweg en de Akkerstraat.

In Hilvarenbeek streven we ernaar om de roeken op deze twee locaties onder te brengen. De gedooglocatie aan de Tilburgseweg heeft geen ruimte om aan meer roeken plaats te bieden. We komen dan te dicht op de woningen.

Mogelijk nieuwe locatie aan de Akkerstraat

Het verjagen van de roeken naar de beheerlocaties zal een lastige klus zijn. Het verjagen van de roeken in de omgeving van de Planetenstraat naar een geschikte en gewenste locatie dat vaak herhaald moest worden is daarvan het voorbeeld. Het onderstreept het belang van een zorgvuldig uitgestippelde route naar de grootst mogelijke slagingskans. Bijkomend nadeel is dat de roeken in Hilvarenbeek niet een specifieke boomsoort hebben. Ook de aanwezige foerageergebieden, in het landelijke gebied van Hilvarenbeek, die makkelijk te bereiken zijn zorgt ervoor dat de vogels moeilijk te sturen zullen zijn.

De provinciale wetgeving, die de roek beschermt, biedt de mogelijkheid om de overlast te bestrijden door de roek te verjagen op basis van een door Gedeputeerde Staten van Noord Brabant goedgekeurd roekenbeheerplan.

Hoofdstuk 3 roekenbeheerplan.

In een roekenbeheersplan wordt aangegeven hoe de roek samen met zijn omgeving wordt beheerd. Door één of meer zogenaamde beheerlocaties aan te wijzen, in te richten en te beschermen kan de instandhouding van de soort worden gewaarborgd en kan op andere plaatsen de overlast verminderen. Doordat er in de gemeente beheerlocaties worden aangewezen en op overlastlocaties wordt verjaagd zullen de roeken zich gaan verplaatsen. Hierbij wordt uiteraard geprobeerd om de roeken naar de beheerlocaties te verhuizen. Of de roeken zich ook inderdaad op de beheerlocatie gaan vestigen is op voorhand niet met zekerheid te zeggen.

Op de beschermde beheerlocaties mogen de roeken niet verjaagd worden. Met dit roekenbeheerplan wordt gestreefd naar een oplossing voor de overlast die bepaalde sub kolonies op dit moment veroorzaken. De uitvoering van het stappenplan, dat nodig is om het roekenbeheerplan te realiseren, bestrijkt meerdere jaren en mag niet in strijd zijn met de Wet Natuurbescherming. Om de roeken te kunnen verjagen is goedkeuring van het roekenbeheerplan noodzakelijk door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Deze goedkeuring kan worden verleend op basis van de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.

3.1 Stappenplan

De meest geschikte biotoop voor de roek bestaat uit hoge bomen met binnen een straal van 1.500 m¹ een halfopen landschap met akker- of weilanden om te foerageren. Door het afnemen van de biodiversiteit in het landelijk gebied heeft de roek zich aangepast en foerageert meer en meer in het stedelijk gebied. Het verdwijnen van geschikte biotopen betekent dat de vogels geen goede keuze kunnen maken en bij gebrek aan beter een plekje zoeken in willekeurig welke hoge boom. De roeken maken dan nesten verspreid over een groot gebied waardoor de overlast ook evenredig groot is. Dit is vaak in of dichtbij de bebouwde omgeving, wat zeker ook geldt voor de kern Hilvarenbeek met het kenmerkende open landschap met weinig bomen.

Om de overlast te beperken ligt het voor de hand om roeken uit de bebouwde omgeving te verjagen. Dit verjagen heeft slechts zin als er voldoende locaties met een goede biotoop zijn, waar bestaande kolonies zich na verjaging kunnen hervestigen. Het roekenbeheer van de gemeente Hilvarenbeek is erop gericht om naast de bestaande gedooglocatie twee van deze zogenaamde beheerlocaties te realiseren en ook in de toekomst te behouden, door een actief en duurzaam beheer te voeren. Er is een stappenplan ontwikkeld om te komen tot een adequaat roekenbeheer voor de gemeente Hilvarenbeek.

Stap 1. Inventariseren 2020.

Om een verantwoord plan op te stellen met het gewenste beheer, zijn gegevens van de roeken in de gemeente Hilvarenbeek over de voorgaande jaren verzameld. Deze gegevens laten zien hoeveel nesten van de roeken er zijn in Hilvarenbeek. Er zijn ruim 150 nesten verspreid over de kern Hilvarenbeek waargenomen de laatste jaren.

Stap 2. Waarden locaties.

Om een goed beeld te krijgen van de huidige locaties is het noodzakelijk om de sub locaties te waarderen. Hierbij is rekening gehouden met de ligging van de locatie, de biotoop, groeipotentie

en overlast/klachten. In Hilvarenbeek hebben we feitelijk alleen maar overlast locaties. Alleen aan de Tilburgseweg is een gedooglocatie.

Stap drie. Aanwijzen nieuwe beheerlocaties 2020

Na inventarisatie van de mogelijkheden zijn er twee nieuwe beheerlocaties aangewezen. De locatie aan de Diessenseweg nabij bosgebied Anna nina's rust is de afstand tot de overlast locatie helaas meer dan de voorgestelde 500 meter. En daarom niet helemaal ideaal. De overige criteria, afstand tot bebouwing en foerageergebied en hoogte van de bomen zijn wel heel gunstig. We hebben twee potentiële locaties aangewezen.

stap 4. Pilot bestrijding overlast. Van 2021 tot 2026.

De meest effectieve maatregel voor bestrijding van de overlast is het verjagen van de roeken door het verwijderen van de nesten in aanbouw. Als de roeken op de overlast locatie zich verplaatsen naar een nieuwe of andere ongewenste locatie worden ze ook daar verjaagd. De pilot heeft een looptijd van 5 jaar waarbij verjaging van de roeken buiten het broedseizoen mogelijk is op basis van dit goedgekeurde beheerplan.

Stap 5: evalueren pilot bestrijding vanaf 2021 jaarlijks.

Met het starten van een pilot met een looptijd van vijf jaren kan worden bekeken of het in Hilvarenbeek zinvol is om de overlast te bestrijden door de roeken te verjagen. Het is van belang om de maatregelen en de noodzakelijke inspanning (uren) om te verjagen jaarlijks te evalueren en te monitoren of de roeken inderdaad wegblijven van de overlastlocaties maar ook om te inventariseren of ze niet elders voor overlast zorgen. Op deze manier kunnen maatregelen tijdig worden bijgesteld. Na een periode van vijf jaar zal een eindevaluatie van de pilot plaatsvinden. Dan kan worden bekeken of de overlast in Hilvarenbeek afneemt, de inspanning om te verjagen op ongewenste locaties minder wordt en roeken zich op de beheerlocaties hebben gevestigd. Als de pilot een succes is kan deze na vijf jaar worden omgezet naar bestendig beheer. Bij tegenvallende resultaten wordt de pilot gestopt en kan het beheer beter worden aangepast op basis van het dan verkregen inzicht.

Stap 6: in stand houden populatie. 2021 en verder

Het streven is het verkrijgen van een stabiele populatie in de gemeente Hilvarenbeek met maximaal 160 broedparen verdeeld over vier kolonies. Te weten de bestaande twee locaties aan de Tilburgseweg en de twee nieuwe locaties aan de N 269 en het gebied nabij Anna nina's rust. We verwachten dan nauwelijks overlast. Bovendien hebben de locaties ook naar de toekomst toe een goede biotoop. De aangewezen locaties bieden voldoende ruimte aan de huidige populatie in de gemeente Hilvarenbeek. Door op andere locaties te verjagen worden de roeken gedwongen zich te verplaatsen naar de nieuwe beheerlocaties.

stap 7. Jaarlijks monitoren 2021 en verder.

Om de ontwikkeling van de kolonies te kunnen volgen, wordt er jaarlijks gemonitord. Hierbij wordt het aantal nesten in kolonies op beheerlocaties geteld. Ook wordt gemonitord of elders nieuwe locaties ontstaan, of deze met succes zijn verjaagd en hoeveel en welke inspanning hiervoor noodzakelijk is.

3.2 Pilot Bestrijden overlast roeken

Op de plaatsen waar overlast wordt ervaren, zoals de eerdergenoemde locaties in Hilvarenbeek (hoofdstuk 2.1 en 2.2) is verjagen de enige oplossing binnen de wet. De potentiële beheerlocaties moeten zorgvuldig zijn ontwikkeld en gerealiseerd voordat met verjagen kan worden begonnen, dit betreft eventueel snoeien en het neerleggen van voldoende nestmateriaal. Wanneer verjagen wordt uitgevoerd is het van belang dat dit gecontroleerd en gestructureerd gebeurt. Het verjagen is erop gericht dat de roeken zich op de nieuwe beheerlocaties gaan vestigen. Het verjagen zal plaatsvinden totdat de roeken zich vestigen op een locatie waar zij geen overlast veroorzaken. De pilot heeft een looptijd van 5 jaar. Tijdens de pilot wordt jaarlijks gemonitord; wordt de overlast minder of niet, wordt de intensiviteit van het verjagen minder of niet, vestigen de roeken zich op de overlastlocaties of niet, zo ja met hoeveel nesten.

Maatregelen

Voor verjagen komen roeken in aanmerking die boven of direct naast woningen nestelen of zich verspreiden over de kern Hilvarenbeek. Op overlastlocaties worden de nesten voor het broedseizoen verwijderd. Vervolgens worden de roeken verjaagd gedurende de periode waarin ze proberen terug te keren. Dit kan door middel van het fysiek aanwezig zijn van de verjager(s); medewerkers van de gemeente, ingehuurde derden of aanwonenden. Voor het verjagen worden meerdere middelen afwisselend ingezet. Er kunnen vogelverschrikkers, een laser, een valkenier, angstgeluiden en waterstralen (brandweer) worden gebruikt. In overleg met de plaatselijke fauna beheereenheid kunnen jagers worden ingezet om knalpatronen af te schieten om de vogels te verjagen.

De roeken beginnen in maart met het bouwen van hun nesten, waarna de broedperiode tot in mei kan duren (zie figuur 14, werkprotocol). Het verwijderen van nesten en op de beheerlocatie deponeren van voldoende nestmateriaal (de verwijderde nesten) kan het best worden uitgevoerd in het najaar of vroege voorjaar, als er geen blad aan de bomen zit en de nestbouw nog niet is begonnen. Het werkprotocol is een richtlijn, met een goedgekeurd beheerplan kan hiervan beperkt worden afgeweken waarbij de situatie in het veld goed beoordeeld moet worden (aanwezigheid broedsel). Per jaar en per kolonie kan het starten van de nestbouw eerder of later beginnen, mede afhankelijk van een vroeg of laat voorjaar.

Het verjagen van roeken op de overlastlocaties begint zo vroeg mogelijk in het jaar om te voorkomen dat wordt begonnen met nestelen. Beginnende nestbouw wordt direct verwijderd. Na het verwijderen van de nesten worden terugkerende roeken verjaagd. Bij het verwijderen van nesten wordt gebruikgemaakt van klimmers en/of een hoogwerker. Door een regelmatige controle uit te voeren, moet worden voorkomen dat de roeken kans krijgen om nieuwe nesten te bouwen en eieren te leggen. Op het moment dat dit toch het geval is, zullen de nesten niet meer worden verwijderd en zal het verjagen worden gestopt.

Wanneer de roeken op de oude locatie worden ontmoedigd en op de beheerlocatie met rust worden gelaten, is de kans van slagen het grootst. Men dient zich hierbij echter wel te realiseren dat de locatie waar de roeken zich vestigen niet geheel is te sturen. Het is dan ook niet uit te sluiten dat zij zich op een andere ongewenste locatie gaan vestigen.

De verstoring heeft het meeste effect wanneer de roeken aanwezig zijn, bijvoorbeeld bij het verzamelen voor de nacht. Dit is het meest geschikte moment om ze te verjagen. Naarmate het voorjaar en daarmee de nestbouw nadert, dient de verjaging intensiever plaats te vinden. Dit houdt in dat er ook overdag wordt verjaagd. Het gaat er dan om de roeken te verjagen en de nestbouw direct te verstoren. Een goede communicatie met omwonenden draagt bij aan een effectieve verjaging. Bij de voorbereiding en de uitvoering van de te ondernemen stappen is het van belang dat er een vast contactpersoon wordt aangewezen. Deze contactpersoon is zowel het aanspreekpunt voor de aangestelde verjager(s) als de bewoners van de gemeente.

Aanvullende voorschriften en beperkingen

- Verjagingsactiviteiten mogen enkel uitgevoerd worden buiten het broedseizoen voor de roek (1 maart tot 1 juni).
- Indien verjagingsactiviteiten toch uitgevoerd moeten worden binnen de hiervoor genoemde periode, dan dient op voorhand de zekerheid verkregen te zijn dat er geen nesten met broedsels van de roek of andere vogelsoorten op de overlastlocatie aanwezig zijn. Dit dient te worden vastgesteld door een deskundig ecooloog.
- Verjagingsactiviteiten bij overlastlocaties dienen altijd in combinatie met lokactiviteiten in beheerlocaties uitgevoerd te worden.
- Het is omwonenden enkel toegestaan om verjagingactiviteiten met geluid uit te voeren op nadrukkelijk verzoek van de gemeente Hilvarenbeek.
- De activiteiten moeten door of onder begeleiding van een ter zake kundige worden uitgevoerd.
- Mocht de provincie komen met een nieuw een provinciaal roekenbeheerplan is het mogelijk dat aanvullende voorschriften worden opgesteld wanneer dit provinciaal soortenbeheerplan in werking treedt.

3.3 Duurzaam beheer

De beheerlocaties liggen op voldoende afstand van bebouwing en kunnen op termijn in Hilvarenbeek gezamenlijk een populatie roeken van circa 160 paren huisvesten. De beheerlocaties aan de Tilburgseweg zijn geschikt voor de vestiging van de roeken. Hier bevinden zich al een aantal nesten. De nieuwe beheerlocaties aan de N269 en nabij Anna nina's rust lijken ook geschikt voor de vestiging van roeken. Er is geen achterstallig snoeiwerk aan de bomen. De locaties die zijn aangemerkt als beheerlocaties worden op duurzame wijze beheerd. Hiermee wordt bedoeld dat de locatie geschikt is voor de roek als nestlocatie met een goede biotoopkwaliteit. Het beheer is erop gericht om nu en in de toekomst voldoende geschikte nestbomen voor de roek op de beheerlocatie te realiseren. Dit betekent dat er gestreefd wordt naar tijdige verjonging zodat er altijd voldoende levende bomen tussen de 10 en 20 meter staan. Doordat de locaties hiermee ook variatie in leeftijd en hoogte krijgen wordt de beheerlocatie ook geschikter voor andere flora en fauna.

De bomen op de beheerlocaties in de gemeente Hilvarenbeek lopen uiteen van es, abeel, iep en populier. Het tijdstip waarop het beheer van de bomen en beplantingen op de beheerlocaties wordt uitgevoerd moet altijd buiten de kwetsbare periode van de roek liggen. Dus buiten de voortplantingsperiode die duurt van februari tot en met juli. In langzaam groeiende

bomensoorten mogen geen grote ingrepen worden gedaan. Het beheer van de locatie is gericht op de instandhouding van de populatie.

Om de roeken een duurzaam verblijf te garanderen is het van belang dat, in verband met de essentaksterfte, de vitaliteit van de essen wordt meegenomen bij de jaarlijkse monitoring. Het verdient aanbeveling om op korte termijn ook bomen van ander sortiment, bijvoorbeeld iep of populier, aan te planten om het voortbestaan van de kolonie te garanderen.

Er is voldoende ruimte om roeken die elders in Hilvarenbeek verjaagd worden nestgelegenheid te bieden. Ervaringen elders in het land laten zien dat in jaren waarin veel emelten in een sportveld zitten de roek schade aan de velden kan veroorzaken. Er is op het sportpark slecht één kunstgrasveld, de overige velden zijn natuurgrasvelden. Bij de aanwezigheid van een normale hoeveelheid emelten geeft de roek nauwelijks overlast op de sportvelden.

3.4 Monitoren

De noodzaak tot verjagen zal elk jaar opnieuw bekeken moeten worden. Dit hangt vooral samen met het aantal klachten van overlast dat bij de gemeente wordt gemeld. Elk jaar wordt bijgehouden hoeveel klachten er zijn, hoe intensief en op welke plaatsen verjaagd is en waar hoeveel nestbeginse1len verwijderd zijn. Ook wordt jaarlijks geteld hoeveel nesten er op de beheerlocaties aanwezig zijn. Gedurende de vijf jaren dat de pilot loopt is monitoren van meerdere gegevens belangrijk. Jaarlijks worden de meldingen en klachten over overlast van roeken genoteerd. Bijgehouden worden de inzet (uren) van medewerkers van de gemeente en derden, de gebruikte verjagingsmethoden, de locaties waar is verjaagd en de aantallen roekennesten per beheerlocatie.

Na vijf jaar kan, op basis van de monitorgegevens, worden beoordeeld of de pilot 'Bestrijden overlast roeken' is geslaagd of niet. Bij deze evaluatie van de pilot moeten de volgende vragen worden beantwoord:

- Nemen de klachten over overlast van de roeken af of niet en in welke mate
- Neemt de inspanning om te verjagen naar de beheerlocaties af of niet en in welke mate
- Welke methoden werden/worden ingezet voor verjaging en in welke mate nemen deze methoden af of toe.

Met behulp van de antwoorden kan worden beoordeeld of de pilot succesvol is en het beheer van de roeken voortgezet kan worden als bestendig beheer. Wanneer de pilot niet succesvol is gebleken en de inspanningen niet het gewenste resultaat opleveren moet worden nagedacht over welke stappen mogelijk zijn om te proberen de roekenoverlast op andere wijze alsnog te beperken. De looptijd van het beheerplan is vijf jaar. Ook na de pilot is het jaarlijks blijven monitoren van het aantal nesten op de beheerlocaties belangrijk om de ontwikkeling van de roekenpopulatie in Hilvarenbeek langdurig in kaart te brengen.

3.5 Communicatie

Bij de voorbereiding en de uitvoering van de te ondernemen stappen is het belangrijk dat er bij de gemeente een vast contactpersoon (coördinator) wordt aangewezen. Deze contactpersoon is zowel het aanspreekpunt voor de aangestelde verjager(s) als de bewoners van de gemeente.

In de lokale krant en op de gemeentelijke website worden bewoners geïnformeerd over de plannen om draagvlak te creëren. Direct omwonenden van overlastlocaties en beheerlocaties worden van tevoren geïnformeerd met een brief en of een voorlichtingsbijeenkomst over de te nemen maatregelen. De voorgenomen maatregelen worden tijdig gepubliceerd.

Door regelmatig verslag te doen van de pilot en informatie te verspreiden via de pers worden bewoners op de hoogte gehouden van het verloop van de pilot en het beheer van de roeken in Hilvarenbeek.

3.6 Financiën

Tijdens het verzamelen van gegevens voor dit roekenbeheerplan kwam naar voren dat we het roekenbeheer in Hilvarenbeek niet kunnen beperken tot het verjagen van de roeken op de huidige overlastlocaties. De grote afstand tussen overlastlocatie en beheerlocatie kan ertoe leiden dat de vogels zich elders in de Hilvarenbeek vestigen op een ongewenste locatie. Dit maakt dat er reële kans is dat de roeken op veel meer locaties verjaagd moeten gaan worden dan in eerste instantie is aangenomen en dat het verjagen daardoor intensiever zal moeten zijn.

De nauwelijks aanwezige mogelijkheden voor geschikte beheerlocaties en het onvoorspelbare gedrag van de roek maakt het calculeren van de kosten voor het verjagen en beheren niet eenvoudig. Om toch een richting aan te geven worden de kosten voor de duur van het beheerplan geraamd op € 15.000 tot € 25.000. Dit is inclusief inhuur van derden en coördinatie gedurende de looptijd van het beheerplan. De kosten voor verjaging zullen de eerste jaren hoger zijn en daarna jaarlijks afnemen als de roeken zich op de beheerlocatie gaan vestigen.

Als de roeken zich niet op de beheerlocaties gaan vestigen maar zich binnen de kern Hilvarenbeek blijven verplaatsen biedt de evaluatie van de pilot, jaarlijks, de mogelijkheid om op basis van de monitoring naar andere opties te zoeken om de overlast van roeken in Hilvarenbeek te beperken.